

Keresztes Zsófia *Facing Enemies*, *Melting Opposites* című kiállítása a csehek nyitottságának és a magyarországi képzőművészeti színtér irányába való érdeklődésnek is köszönhetően az elmúlt hónapokban volt látható a prágai Karlin Studiosban. „A kiállítás objektjei úgy rendeződnek el a térben, mint egy felfegyverzett katonai osztag tagjai. Alakjukat egyszerre értelmezhetjük egymás ellenségeként és szövetségeseiként, pusztítják és fogyasztják saját testüket, újra megteremtve saját magukat a – metaforák szintjén végtelenségig ismételt – ciklikus ritmus szerint. (...)

A *Facing Enemies*, *Melting Opposites* olyan színpad, ahol emberek, állatok és természetfeletti maszkok tűnnek fel mágikus-rituális, katonai vagy szórakoztató célból, esetleg egyszerűen kamuflázs-ként. Senki se tudhatja pontosan. Miközben a barbárok – mint megtestesült jelszavak – a kapuk előtt állnak.” (Domenico de Chirico)

Szükségünk van egyfajta filozófiai tudás elsajátításához, behatárolt elméleti megközelítésmóddhoz annak érdekében, hogy félreértés/félreértelmezés nélkül tudjuk befogadni az általad kreált objekteteket? Illetve ha azt vesszük alapul, amit a fikcionalizmus mond, hogy a fikció voltaképp a valóság visszhangja, akkor éppen a félreértés az, ami felértékelődik, vagyis a befogadás által való megértés csakis a műalkotás visszhangja lehet?

KERESZTES ZSÓFIA: Azt gondolom, nincs szükség konkrét filozófiai tudás elsajátítására a munkáim befogadásához, mivel én

A hiány teljességgé mutálódik

Beszélgetés Keresztes Zsófiával a prágai kiállítása kapcsán

SIRBIK ATTILA

Karlin Studios, Prága, 2018. II. 22. – IV. 15.

is máshogyan közelítek hozzájuk. Szeretném, ha a tárgyak jelentése és értelmezése ugyanolyan fluid, organikus burjánzó lenne, mint a formák, melyekkel dolgozom. Szeretem azt gondolni, hogy ezek a tárgyak bármikor tovább bővíthetők, hogy mindig újabb és újabb lehetőségeket rejtjenek magukban. Ezért is jellemző rám, hogy a megnyitó előtti napon is általában még teljes erőbedobással dolgozom. Nehéz elfogadni, hogy le kell zárni egy munkafolyamatot. Domenico de Chirico, a kiállítás kurátora mondta nekem legutóbb, amikor a prágai szólót csináltuk, hogy úgy érzi, rám kell szólnia, fejezzem be, mert olyannak lát, aki a végtelenségig tudná folytatni. Nagyon fontos számomra a munkafolyamat, ezt nem tudom kiadni a kezeim közül.

KERESZTES ZSÓFIA: *Facing Enemies*, *Melting Opposites*, 2018

KERESZTES ZSÓFIA: *Facing Enemies, Melting Opposites*, 2018

kategorizálásnak. Máskülönben viszont sosem próbáltam tudatosan felülni egy „posztinternetes” hullámra.

Objektjeid identitás nélküli szubjektumok egy posztapokaliptikus dimenzióban, olyan lények, akik ciklikusan felfalják és újratertik magukat a tökéletesedés jegyében?

K. Zs.: Nem határozom meg, hogy a tökéletesedés céljával operálnak-e. Egy önmagát gerjesztő folyamatként látom ezt a monoton körforgást, amihez egyik pillanatban hozzáadódik valami, beindul valamiféle „sejtburjánzás” vagy épp visszafelé kezd forogni, elvesz valamit abból, amit korábban már magáévá tett, s ezáltal formálódik. Ezeket a hatásokat sem pozitívnak, sem negatívnak nem tudnám értékelni, csak történik, és kész. Valamelyik bele-törődik magányos sorsába, némelyik osztódik, társaságot teremt önmagának, a hiány teljességé mutálódik.

Az előbb tökéletesedést említettem, ami ebben a dimenzióban inkább mutációnak nevezhető, melynek a célja nem a tökéletesedés, hanem az alkalmazkodásban rejlő túlélés lehet?

K. Zs.: Pontosan. Erre mutat rá a kiállítás címe is: *Facing Enemies, Melting Opposites*. A határok elmosódnak az egymással szemben álló felek között, akik egyszerre ellenségei és szövetségesei egymásnak. Gyámolító érintéseik épp úgy nyomot hagynak a másikon, mint destruktív támadásaik. Ahogy említetted: alkalmazkodnak és törekednek a kiegyenlítődesre. Egymásból falatoznak,

Sokszor olyasmit tapasztalok, mintha az anyagban már eleve bújkálnának, el lennének rejtve bizonyos formák, akár az anyaghibák, akár a véletlenek és a saját hibáim által. Ezek a tárgyak szerves részeivé tudnak válni és alakítják azt. Az egyik kedvenc jelenség, ami számtalanszor befolyásolta már az elkövetkező munkák formáját és a jelentését, a munka közben lehulló darab, a maradék. Amikor a Karlin Studiosban megrendezett kiállításra készültem, elkezdtem kifaragni egy formát, melynek eredetileg az egyik darabját a nyelvben megakadt csontdarabnak képzeltem, de végül ennek a kisebb darabnak saját atmoszférája lett, ezért úgy döntöttem, külön munkaként kezeltem majd. Így a kis szűrős csontdarab egy nyitott, befogadó kézformává alakult, amely a tenyerében finoman összegyűjti a plafonról lehulló hajzuhatagot, amit egy információs köteggként is értelmezhetünk. Így sokat változott a tárgy jelentése is. Egy fenyegető ellenségéből egyfajta beletörődő elfogadás, az ellenállás maradványa lett, ahogy a címe is mutatja, egy csatában lehulló, megkönnyebbült darabka.

Mondhatjuk, hogy posztinternetes művész vagy?

K. Zs.: Annyira vagyok az, mint bármely más olyan kortárs képzőművész, aki egy szélesebb csatornán, az interneten keresztül is aktívan próbálja befogadni és használni azt, ami körülöttünk történik a világban. Nyilván ilyen módon a legkönnyebb tájékozódni, s ennek hatása elkerülhetetlenül megjelenik a munkáinkon, munkáimon is. A fizikai világ, ami éppen ezen a síkon megjelenik, egy ritmusra mozog azzal, ami az interneten folyamatosan változik, hiszen ezt a dimenziót is mi alakítjuk – olyan ez, mint egy mindent és mindenkit összefogó hatalmas kollaboráció. Mivel a műélvezet is más platformokra helyeződött, a befogadó hozzáállása is sokat változott. A felhasználó rövidebb idő alatt több ismeretet tud szerezni, mivel szinte minden kiállítás koncepciója és fényképes dokumentációja elérhető az interneten, így ha nem is élhetjük át azt a fajta atmoszférát, amit egy valódi látogatás alatt tapasztalunk, temérdek új információval gazdagodtunk egy-egy ilyen „látogatás” alkalmával. Sőt, vannak projektek, amelyek kizárólag a virtuális térben jönnek létre. Ezeknek én is része vagyok természetesen valamilyen formában, én is kihasználom az adott lehetőségeket. Talán ennyiben van némi létjogosultsága ennek a

KERESZTES ZSÓFIA: *Facing Enemies, Melting Opposites, 2018*

a másik tapasztalatait magukévá teszik, aztán összegyűrik, alakítgatják és újra felkínálják társuknak, avagy saját maguknak. Erre a fajta „önkannibalizmusra” utal, hogy sokszor például egy testen egy-egy forma többször ismétlődik. Például a *Legkedvesebb ellenségem* vagy *Az elrejtett profilok toteme* című munkáimon, melyeken az ismétlődő formák páros szervekre vagy testrészekre utalnak. Mintha sziami ikrek vagy avatárok megtestesülései lennének.

Alkotásaid egy katasztrófa utáni fejlődéstörténet lehetséges képzőművényei, megfontolandó gondolatki-sérletekként is aposztrófálhatók...

K. Zs.: Nem feltétlenül, de ezzel az értelmezéssel is tudok azonosulni. Számomra ezek inkább folyamatosan hömpölygő és változó tükörképek, nincs jövőképük. Ezért is szerettem meg nagyon az üvegmozaikot, amivel beborítom a testüket, mert azon túl, hogy fénylő belső szervek asszociációját nyújtják, visszatükrözik a körülöttük történő változásokat is. A fény mozgásba hozza őket.

Objektjeid általában a net folyékonyságára asszociálnak, ahogyan a folyadék a szilárd anyaggal ellentétben nem képes megtartani a formáját. Sem a teret nem rögzítik, sem az időt nem kötik le.

K. Zs.: Igen, találó a hasonlat. Bár ellentmondásosnak tűnhet az anyaghasználat miatt, s persze amikor ránézel a tárgya-imra, szilárd, szoborszerű alakokat látsz. Ennek ellenére mindig úgy éreztem, hogy formaviláguk hullámzó testekre hasonlít, melyek azt az illúziót keltik,

hogy bármikor más alakzatot vehetnek fel, illetve sokféle forma rejtőzik bennük. Ez a tulajdonságuk főként a munkafolyamatban válik láthatóvá, mivel rendkívül spontán, szinte magától alakul egy-egy forma. Nem szeretek vázlatokat készíteni, mert olyankor az az egy lehetséges végeredmény vésődik bele az agyamba, és elkezdem azt a képet másolni. Ilyenkor úgy érzem, korlátozom magam, és kizárom azokat a változásokat, melyek esetleg hozzátehetnek valami fontosat a tárgyhoz. Ahogy fentebb is említettem, rengeteg a lehetőség, amit az anyag hordoz magában, szinte végtelen. A középiskolában kerámia szakos voltam, és az egyik művésztelepen kipróbálhattuk a rakuzásos technikát. A kemencéből kiemelt, még izzó kerámiatárgyon szinte láttad futkosni a színeket, és amikor vizet öntöttél rá, abban a pillanatban megszilárdult a felület, de ennek ellenére még a többi lehetőség is benne maradt valahol a tárgyban, csak te épp abban a pillanatban emellett tetted le a voksodat. Az internet is hasonlóképpen működik, tartalma egyfolytában alakul, változik, és te kiragadsz belőle egy darabot az adott pillanatban.

Kelet-Közép-Európában beszélhetünk-e egyfajta átjárható képzőművészeti színtérről? Tapasztalataid alapján a cseh és a magyarországi között van különbség? Budapesten a *Futurum Perfectum* című kollektív konceptuális kiállításon, az FKSE-ben látható volt egy munkád, amely szervezetnek nemrégiben civil pénzgyűjtő kampányt kellett kezdeményeznie ahhoz, hogy életben maradjon.

K. Zs.: Rengeteg különbség van a két színtér között. Itthon valahogy megszoktunk egyfajta zárt rendszert, ami nem nagyon nyit kifelé, és nem is túlzottan befogadó, vagy inkább nem annyira kíváncsi. Jól elvagyunk magunkban. Persze vannak kivételek, ami nagyon üdítő tud lenni. A csehek sokkal nyitottabbak az újdonságokra, vágyanak rá, hogy megismerjenek új művészeket, szeretnek kollaborálni, új csatornákat kiépíteni. Valószínűleg ez Berlin közelségéből is adódik. Egyszerűen máshoz vannak hozzászokva. Magyarországon egy sokkal zártabb rendszer működik még mindig, pedig megvan a lehetőség az átjárhatóságra, csak egy kicsit érdeklődőbbnek kellene lennünk nekünk is, mert egyoldalúan semmi sem tud jól működni hosszú távon. A csehek nagyon lelkesednek a magyar művészek iránt, és egyre gyakrabban hívnak magyarokat kiállítani, de ezt nekünk is viszonznunk kellene valahogyan, ha máshogy nem is, legalább figyelemmel, érdeklődéssel. Bővítenünk kell az ismereteinket.